

Variációk motívumokra

Rajcsók Attila szobrai

*Kell az, amit úgy hívunk,
hogy a téma igazságáról meggyőző egyelőre kétes,
de valamit ígérő variáció.*

Tandori Dezső: Blues Szép Ernőért

Rajcsók Attila művészete a variációkon alapul. Folyamatosan visszatér (vagy el sem hagyja?) kiválasztott motívumait, és új helyzetben tárja a szemlélő elé. Ilyen például az alma; ideális téma, hiszen könnyen felismerhető és egyszerre hétköznapi tárgy, kultúrtörténeti jelentőségű szimbólum és csendéletek gyakori témájaként a művészettörténet szereplője. Megjelenik egy vágódeszkán, amikor csak egy gerezd hiányzik belőle, tálban, hámozva, ahogy a héj köré tekeredik, harapásnyommal és csutkaként, óriásira nagyítva. Az egymás mellé helyezett művek kapcsolatba lépnek egymással, és a szemlélő lassan felfedezi a variációk különlegességét: a vágott felületek egyenesét, a harapásnyomok naturalisztikus barázdáltságát, a héj érzékeltetését a szobrászi tömegben. Ez mutatja legjobban, hogy itt nem tiszta plasztikáról van szó: a színek nagy szerepet játszanak az egyes felületek elkülönítésében, és így az idő érzékeltetésében: a vágásnyom ragyogó világos azonnalóság, a harapásnyom sötét, mintha az eltelt idő barnította volna meg a gyümölcs húsát.

Hasonlóan, mégis nagyon másként működik Rajcsók keze alatt az acélpánt. Hajlított, hegesztett, repetitív formaként jelenik meg, az egymás mellé rögzített elemek egyszerre ismétlődnek és változnak, hogy organikus formákba rendeződjenek. Szinte azonnal kézenfekvő párhuzamként jelenik meg a csigaház, saját magába forduló spirális képződményként, de ugyanilyen fontos elem a csanak, ez az egy fából faragott nyeles, kanálszerű meritőedény.

A puszta forma természetesen itt is variálódik: az absztrakt elemek asszociációkkal töltődnek fel, és így bölcsővé, sisakká változnak, esetleg megsokszorozódva apró csigákká, akik ellepik a kiállítóterem falát.

A szemlélő dolga, hogy végigkövesse a pántok sorozatában megjelenő átalakulást: ahogy a szögek és ívek változnak, lassan felépül a héj mint geometrikus alapforma, amit a művészi akarat hol kihangsúlyoz, hol megszakít, hozzátesz és modulál, hogy az egyedi gondolatársításnak megfelelő formát elérje.

Gárdonyi László

Rajcsók Attila: Nagy acél almacsutka

Rajcsók Attila: Almacsutka

Rajcsók Attila: Fehér gondolatmag

41

Rajcsók Attila: Csendélet

Rajcsók Attila: Fej IV.

Rajcsók Attila: Fej V.

Rajcsók Attila: Galaxis magok